

בבא בתרא צו

עניין: כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא לאו חמרא הוא

הגר"א יהל אור פנחס דף רנו ע"א

ל"קו"ט ואינון ח"י בלחא ט'. במשנה פליגי ב"ש ואמרין
אף בהלכותה נא. וליתן טעם מחלוקתם ויתבאר ג"כ טעם
מנהג שלנו שהש"ס מנענע גם ביאמר נא. והוא כי המיזוג
הטיקרי הוא ב' חלקים מים שהוא חסד וא' יין שהוא גבורות.
וסבירי ב"ה שהן מלד החסד שמנענעי' בסודו לה' תחלה וסוף
שכן חסדים כי לעולם חסדו ב' פעמים. ובלחא ה' הושיעה
נא שהוא גבורות יסופות כידוע לכן פסם א'. והוא בלחמנע
בין ב' החסדים של הודו. והוא מיתוק כפול. א' שחסי ה'
יסוכננהו את הגבורות [ואפי' היה שזה בשוה בכח"ג היה
חסד]. ב' שכן ב' הודו נגד חלק א' גבורה שהוא בלחא ה'
הושיעה נא. וב"ש שהם מלד הגבורה ס"ל אף בלחא ה' הלכותה
נא וא"כ הן ב' גבורות נגד ב' חסדים רק המיתוק הוא א'
שהב' חסדים של ב' הודו הן קובצין מהלכדים והב' גבורות
בלחמנע אכל הן שוין בשוה. והנה הלכה כב"ה שצריך ב' מיתוקים
שיהיו ג"כ חלקי החסדים ב' נגד חלק הגבורה. אכל אנו
שכופלים הפסוקים וא"כ אנו מנענעים ב"ש בפסוק אלא ה'
הושיעה נא. פ"כ צריך לנענע בחלקי החסדים ד' פעמים
לנגדם והיינו שאנו כופלים פסוק הודו האחרון ב"ש. אכל
במחלה ליכא כ"א פסם א' הודו. ולא הוי ב' חלקים חסדים
נגד הגבורות לכן הנהיגו לנענע ג"כ בפסוק יאמר נא ישראל
כל"ה. וא"כ נענעי' החסדים ד"פ כפל הגבורות. וגם הן
מנ' הלכדים ב' קודם אלא וז' לאחר אלא וכנ"ל דק"ל לצריך
ב' מיתוקים. ושמשתי מפי המופלג מו"ס נח חסן ר"א

רמב"ן

כל חמרא דלא דרי על חד תלת מיא הא לאו חמרא
הוא. אי קשיא לך הא דאמרין פ' אחד דיני ממונות (ל"ז א')
נצרך אחד מהן לצאת רואין אם נשתיירו שם עשרים ושלשה
יוצא ואם לאו אינו יוצא שנאמר אל יחסר המזג, ופרש"י ז"ל
שני חלקי מים ואחד יין, אלמא מזג לאו על חד תלתא הוא.
איכא למימר מזיגה בינונית שני חלקי מים ואחד יין, ומיהו
אי לא דארי על חד תלתא מיא ותהוי חמרא מעליא בטעם
ומראה לאו חמרא הוא, ומיהו מזיגה רבתי היא ואין בני אדם
רגילין למזוג כל כך, כדאמרין בנדרים (נ"ה א') דמי הך מזיגה
למזיגה דרבא בריה דרב יוסף בר חמא, אלמא אינך מזיגתא
כולהו שני חלקי מים ואחד יין. ואי קשיא הא דאמרין בפרק
המוציא במסכת שבת כמה שיעור ברכה רובע רביעית כדי
שימזגנו ויעמוד על רביעית, אלמא מזיגה דרבא היא בינונית,
לא קשיא דכיון דחמרא הוא כרבא כך הוא שיעור ברכה,
ושיעורא זוטא נקט דמכל מקום חמרא הוא לכולי עלמא
אע"ג דרובא דאינשי לא מזגי ליה כולי האי.

ר"ן

כ"ג. דליתה וכדכתיבנא. ושמעי' מינה דסתם
מזג שני חלקי מים ואחד יין, ואפ"ה אמר
רבה¹⁷² שאע"פ שדרך מזיגה כך היא, כל
חמרא דלא דארי טפי מהאי שיעורא, כלומר
ויהא עדיין ראוי לשותות¹⁷³ לאו חמרא הוא¹⁷⁴.
וכן מוכיח¹⁷⁵ בנדרים שאין דרכן של בני
אדם במזיגה זו, דאמר' התם בפ' הנודר מן

של"ה מסכת ר"ה תורה אור אות יב

נקרא קול שופר. וענין הקולות, תקיעה קול
פשוט בחדס שהוא ימין פשוטה לקבל שבים,
שברים בגבורה, תרועה בתפארת ותרועת מלך
בו, ויש בו גם כן צד הדין תרועם בשבט ברזל.
נמצא שלושה קולות הם, גדולה גבורה
תפארת, והיינו ממש קול דנפיק משופר. כן
פירש בתיקונים. אמנם בזהרר (ע"י ח"ג ללא: ומ"ז